

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Emilia Bieńczak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej

w sprawie **M. M.**

oskarżonej o czyn z art. 207 § 1, § 1a i § 2 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw.
z art. 11 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 lutego 2024 r.,

zażalenia obrońcy oskarżonej

na postanowienie Sądu Najwyższego

z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt II KK 309/23,

w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonej tymczasowego aresztowania

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 538 § 2 k.p.k.,

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt II KK 309/23, po rozpoznaniu kasacji prokuratora wniesionej na niekorzyść uniewinnionego P. K. oraz kasacji obrońcy skazanej M.M. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt II AKa 392/22, którym oskarżoną skazano na karę 8 lat pozbawienia wolności i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Jednocześnie, postanowieniem z tego samego dnia Sąd Najwyższy, w oparciu o art. 538 § 2 w zw. z art. 249 § 1 k.p.k. i

art. 258 § 2 k.p.k., zastosował wobec oskarżonej M. M. tymczasowe aresztowanie na okres trzech miesięcy, to jest do dnia 17 kwietnia 2024 r.

Zażalenie na to postanowienie złożył obrońca oskarżonej. Zarzucił w nim obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj.:

„I. art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. polegającą na: naruszeniu zasady obiektywizmu, nieuwzględnieniu przy rozstrzyganiu całokształtu okoliczności wynikających z materiału dowodowego i uwzględnieniu jedynie okoliczności przemawiających na niekorzyść oskarżonej, a wynikających jedynie z treści rozstrzygnięcia Sądu I instancji; co doprowadziło do:

II. błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia polegających na niezasadnym przyjęciu, że grożąca hipotetycznie oskarżonej surowa kara implikuje automatycznie możliwość podejmowania przez oskarżoną działań utrudniających postępowanie a w dalszej kolejności do obrazu przepisów postępowania, które miały wpływ na treść orzeczenia, tj.: obrazu art. 258 § 2 k.p.k. poprzez niesłuszne zastosowanie środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, gdy groźba wymierzenia oskarżonej surowej kary ma charakter jedynie hipotetyczny, zaś przede wszystkim dotychczasowa postawa procesowa oskarżonej świadczy o braku podstaw do formułowania obawy ukrywania się lub podejmowania działań destabilizujących postępowanie- co doprowadziło do niesłusznego, nieadekwatnego i nieproporcjonalnego zastosowania tymczasowego aresztowania; ponad powyższe zarzucam: obrazę normy procesowej, tj. art. 258 § 4 k.p.k. polegającą na niesłusznym i pozbawionym podstaw zaniechaniu dokonania oceny rodzaju, charakteru i stopnia nasilenia obaw, jeżeli uznać że istnieją, co doprowadziło do zastosowania tymczasowego aresztowania.”

Podnosząc powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia, względnie o jego zmianę poprzez orzeczenie w miejsce tymczasowego aresztowania innych środków zapobiegawczych o charakterze nieizolacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesione zażalenie jest niezasadne i jako takie nie może prowadzić do zmiany zaskarżonego postanowienia polegającej na uchyleniu zastosowanego wobec M. M. tymczasowego aresztowania, względnie na zastosowaniu innego środka zapobiegawczego.

M. M. została oskarżona o czyn polegający na tym, że w okresie od dnia [...] 2019 r. do [...] 2020 r., działając wspólnie i w porozumieniu z inną osobą znęcała się psychicznie i fizycznie, ze szczególnym okrucieństwem, nad małoletnią X.Y. nieporadną ze względu na wiek - ur. [...] 2019 r.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z 24 marca 2022 r., sygn. akt VIII K 85/20, oskarżona została uznana winną czynu popełnionego we wskazanym wyżej okresie polegającym na tym, że „znęcała się psychicznie i fizycznie, ze szczególnym okrucieństwem, nad małoletnią [...] nieporadną ze względu na wiek - ur. [...] 2019 roku w ten sposób, że biła ją po całym ciele, w wyniku czego pokrzywdzona doznała obrażeń ciała w postaci złamania wyrostka barkowego prawego z cechami przebudowy kostnej, obszaru zagęszczonej struktury kostnej w środkowej części trzonu obojczyka lewego - stan po przebyłym złamaniu obojczyka lewego, liniowym zagęszczeniu struktury kostnej w przynasadzie dalszej lewej kości promieniowej - możliwy stan po przebyłym złamaniu, złamanie przynasady dalszej kości udowej lewej, wielokrotnych złamań trzonu kości piszczelowej prawej, złamania kości strzałkowej prawej oraz oddzielenie przynasady dalszej tej kości, licznych otarć naskórka i stłuczeniach różnych okolic ciała oraz wielomiejscowego stłuczenia mózgu po powtarzanych, wielokrotnych urazach głowy z obecnością krwiaka przymózgowego, przy czym obrażenia te skutkowały powstaniem u pokrzywdzonej X.Y. ciężkiej choroby długotrwałej w rozumieniu art. 156 § 1 pkt 2 k.k., a nadto wszczyniała awantury o różnych porach dnia i nocy, podczas których wyzywała dziecko słowami wulgarnymi i powszechnie uznanymi za obelżywe, czym wyczerpała znamiona art. 207 § 1, 1a i § 2 k.k. w zb. z art. 156 § 1 pkt 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to wymierzył jej karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Sąd orzekł nadto od M. M. na rzecz X.Y. kwotę 30 000 zł tytułem nawiazki oraz orzekł zakaz zbliżania się do X.Y. przez 10 lat.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora na niekorzyść P. K. oraz obrońcę oskarżonej na korzyść Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 30 grudnia 2022 r., sygn. akt II AKa 392/22, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wymierzył oskarżonej M. M. karę 8 lat pozbawienia wolności, a w pozostałej części utrzymał wyrok w mocy.

Wyrokiem z dnia 18 stycznia 2024 r., sygn. akt II KK 309/23, Sąd Najwyższy uchylił prawomocny wyrok skazujący Sądu Apelacyjnego w Warszawie ze względu na stwierdzenie wystąpienia bezwzględnej podstawy odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 2 k.p.k., związanej z zasiadaniem w składzie tego sądu osób, które nie spełniają standardu sędziego bezstronnego i niezależnego.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego zawartego w zaskarżonym orzeczeniu było jednoznaczne ustalenie, że zastosowanie wobec oskarżonej tymczasowego aresztowania jest niezbędne dla zabezpieczenia prawidłowego toku dalszego postępowania. W ocenie Sądu stosującego środek zapobiegawczy przemawiało za tym po pierwsze to, że zgromadzone w dotychczasowym postępowaniu dowody, omówione w uzasadnieniu wyroku Sądu I instancji, wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżona popełniła poważne przestępstwo. Po drugie, Sąd stwierdził, że oskarżonej zarzucono popełnienie występku zagrożonego surową karą, a zatem potrzeba zastosowania tego środka zapobiegawczego znajduje jednocześnie uzasadnienie w przesłankach przewidzianych w art. 258 § 2 k.p.k. - istnieje domniemanie potrzeby zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w związku z grożącą surową karą. Wobec braku okoliczności nakazujących odstąpienie od stosowania tego najsurowszego środka zapobiegawczego (art. 259 k.p.k.) uznano zastosowanie środka zapobiegawczego za uzasadnione.

Odnosząc się do powyższego stwierdzić należy, że zawarte w zażaleniu zarzuty i podniesione argumenty nie podważają prawidłowości ustaleń i zasadności rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego. Wbrew stanowisku skarżącego Sąd Najwyższy wskazał nie tylko formalne, ale w świetle okoliczności niniejszej sprawy rzeczywiste podstawy oraz wykazał potrzebę zastosowania najsurowszego środka zapobiegawczego. Treść uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego odniesiona musi być do wskazanego w jego treści uzasadnienia wyroku Sądu

Okręgowego i oceny zgromadzonych przez ten Sąd dowodów, które wskazują na duże prawdopodobieństwo, że oskarżona popełniła poważne przestępstwo. Jak nadto wynika z wyroku Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2024 r. i jego podstaw przemawiających za potrzebą powtórzenia kontroli apelacyjnej, łączą się one przede wszystkim z ujawnioną wadliwą obsadą składu Sądu odwoławczego. Analiza akt postępowania w niniejszej sprawie wskazuje na to, że okoliczności sprawy nie uległy zmianie, nadal można mówić o występowaniu dużego prawdopodobieństwa popełnienia przez oskarżoną M.M. przestępstwa zagrożonego wysoką karą pozbawienia wolności, za które wymierzono jej nieprawomocnie karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Bezpodstawne są w tym zakresie zatem zarzuty wskazujące na naruszenie art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. tj. obiektywizmu w ocenie stanu sprawy czy nieuwzględnienie przy rozstrzyganiu całokształtu okoliczności wynikających z materiału dowodowego. Treść uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wskazuje także na prawidłową realizację obowiązku przeprowadzenia testu proporcjonalności, o którym mowa w art. 257 § 1 k.p.k.

Prawidłowości ustaleń Sądu Najwyższego nie podważa ani wskazywana postawa oskarżonej w toku postępowania, ani fakt pozostawania na wolności w toku postępowania sądowego, tj. po uprzednim uchyleniu stosowania wobec oskarżonej tymczasowego aresztowania. Przypomnieć należy, że powołany w tej sprawie, jako jedna z podstaw zastosowanego tymczasowego aresztowania, przepis art. 258 § 2 k.p.k. stanowi przesłankę stosowania tego środka zapobiegawczego w razie skazania na karę nie niższą niż 3 lata pozbawienia wolności. W tym przypadku, inaczej niż na gruncie art. 258 § 1 pkt 1 k.p.k. nie zachodzi konieczność wykazywania, że zachodzi uzasadniona obawa ucieczki lub ukrycia się oskarżonego, bowiem przepis art. 258 § 2 k.p.k. wprowadza szczególny rodzaj domniemania w zakresie istnienia obawy, że oskarżony, z uwagi na grożącą mu surową karę, będzie bezprawnie utrudniał postępowanie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2020 r., sygn. akt I KZ 6/20). W niniejszej sprawie zasadniczą podstawą zastosowania tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy po uchyleniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego, mocą którego wymierzono oskarżonej karę 8 lat pozbawienia wolności, była istniejąca w ocenie

Sądu Najwyższego potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, a także duże prawdopodobieństwo, że oskarżona popełniła poważne przestępstwo. Nietrafne są zatem zarzuty, że Sąd Najwyższy nie uwzględnił w swej ocenie stopnia ryzyka utrudniania przez oskarżoną prawidłowego toku postępowania. Należy też przyjąć, że domniemanie utrudniania postępowania przez oskarżoną w niniejszej sprawie nie jest niewzruszalne, wszakże podnoszone przez obrońcę argumenty, odwołujące się do ogólnych stwierdzeń i przekonania, że oskarżona „nie umykałaby wymiarowi sprawiedliwości” albowiem do wydania prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie przebywała w miejscu zamieszkania, nie pozwalają na uznanie, że okoliczności stwierdzone przez Sąd Najwyższy w zaskarżonym postanowieniu nie występują i nie prowadzą do podważenia zasadności wydanego postanowienia. W konsekwencji należało podzielić stanowisko wyrażone w zaskarżonym postanowieniu wskazujące na fakt, że okoliczności sprawy, w tym zgromadzone dowody, nieprawomocnie wymierzona i grożąca surowa kara, wniesione w sprawie apelacje w tym apelacja prokuratora na niekorzyść oskarżonej przesądzają o trafnej ocenie wyrażonej w postanowieniu Sądu Najwyższego.

Mając powyższe na uwadze, jak też nie dostrzegając przesłanek do zastosowania wobec oskarżonej w miejsce tymczasowego aresztowania łagodniejszego środka zapobiegawczego, Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

[J.J.]

[ał]